

„Telenovela” retrocedarii Palatului Cultural „Astra”, emblema arhitectonica a Sighetului, se apropie de final. Episcopia Maramuresului si Satmarului a descoperit, in arhive, documente care i-ar putea aduce retrocedarea cladirii. Decizia este in curtea ANRP, care trebuie sa tina cont si de istoria Bisericii Ortodoxe. Ar putea fi primul imobil restituit, dupa opt cereri din care nu a fost aprobata niciuna

Lungul drum al Episcopiei Ortodoxe a Maramuresului si Satmarului catre retrocedarea patrimoniului ar putea incepe cu un... palat. Dupa Revolutie, Episcopia a cerut restituirea a 8 imobile, numai ca, pana acum, nu a primit niciunul. Una dintre cele mai importante „mize” in „batalia restituirilor” o reprezinta Palatul Cultural „Astra” din Sighetu Marmatiei, o emblema arhitectonica a „capitalei” Maramuresului Istoric transformata intr-un palat „vesnic revendicat”.

Asociatia Culturala din Maramures a inceput constructia palatului in 1912, pe locul unui cimitir reformat. Initial, cladirea a adăpostit Biblioteca Asociatiei Culturale, un cazino, un muzeu, sali de expozitii, un restaurant, camere de oaspeti, precum si Muzeul orasului. In 1919, palatul a devenit sediul Asociatiunii pentru Cultura Poporului Roman din Maramures, iar din 1927, a fost inchiriat departamentului Astra. In 1938, Consiliul de Ministri, in frunte cu primul ministru Armand Calinescu si ministrul Culturii Octavian Goga, a decis sa doneze „pe veci” imobilul Episcopiei Ortodoxe a Maramuresului. Numai ca palatul a fost folosit doar doi ani de Episcopie, pana in 1940, dupa Dictatul de la Viena. Dupa Revolutie, Episcopia a incercat sa obtina Palatul, dar cererea catre Autoritatea Nationala pentru Restituirea Proprietatilor (ANRP) n-a fost solutionata inca. Actul in baza caruia s-a depus cererea de restituire n-a fost de gasit. Pana acum. Pr. Dr. Augustin Vasile, vicar administrativ al Episcopiei Ortodoxe a Maramuresului si Satmarului, explica: „Noi am facut o documentatie pentru restituire. Documentatia e trimisa mai demult. A trimis-o parintele Balan. Eu am aprofundat mai serios aceasta problema, pentru ca lipseau acte din dosar. In ultimele luni, s-au facut progrese importante. Cei de la Comisia speciala de retrocedare de la Bucuresti au cerut actul de donatie care a fost facut in timpul regelui Carol al II-lea. Iar acest act l-am gasit greu, pentru ca am facut adrese pe la mai multe institutii care au avut in arhive asa ceva. Ce s-a intamplat, de fapt? Episcopia noastra a fost desfiintata in 1948. Arhiva a fost transferata de la noi la Suceava si, apoi, la Oradea, iar asa s-au pierdut foarte multe documente. Am cautat la Arhivele Nationale, in Maramures, Satu Mare, Cluj, Bucuresti si, pana la urma, culmea este ca am gasit documentul in arhiva noastra. A

fost o a doua tranșă de aducere a arhivei de la Oradea și am găsit dosarul original, cu actul de donație semnat de către prim-ministrul de atunci, Armand Calinescu și de ministrul Cultelor, care a fost poetul Octavian Goga”.

Actul de donație găsit în urmă cu aproximativ o lună e autentificat și a fost urmat de înscrierea în Cartea Funciara. Preotul Augustin Vasile spune că: „În CF, figurează Palatul Episcopiei până astăzi. Documentația descoperită în arhivă e trimisă la București de săptămâna trecută și așteptăm prima ședință a Comisiei. De acolo, se dă o decizie”. Dacă decizia Comisiei va fi favorabilă, reprezentanții Episcopiei vor prelua de la Primăria Sighet palatul. În prezent, în palat funcționează trei instituții de cultură. Ioan Ardelean Pruncu, directorul Școlii de Artă Sighetu Marmatiei, spune că: „Palatul găzduiește trei instituții de cultură. Școala de Artă este de la facerea clădirii. Clădirea a fost ridicată de asociațiile culturale reunite ale Maramuresului, atât cele românești, cât și cele ungurești, evreiești și nemțești care erau la anul 1905, când s-a pornit chestiunea asta. Toate asociațiile s-au contopit, în ideea că au nevoie de o clădire în care să-și poată desfășura activitățile. Și au făcut această clădire. Dacă regimul habsburgic și ocupația trecătoare din 1940 – 1944 i-au lăsat această destinație și, în bună parte, administrația românească, asta înseamnă ceva. În momentul de față, se află în administrarea Primăriei Sighetu Marmatiei. Da, autoritățile s-au îngrijit mai mult sau mai puțin de starea clădirii. Dar trebuie de avut în vedere că a fost întotdeauna prima clădire din oraș rechiziționată, pentru că are o poziție strategică foarte bună și pentru că avea toate facilitățile: curent propriu, instalații sanitare etc. Comandamentele trupelor celor care au trecut prin oraș și au stat mai mult au rechiziționat-o și, întotdeauna după plecarea lor, n-a rămas într-o stare foarte bună. Pe cât s-a putut, administrația locală a întreținut-o și o întreține în continuare, în măsura posibilităților. Acum, există un proiect mai mare care, de fapt, o va salva. Suntem pe cale de a realiza un studiu de fezabilitate, într-un proiect mai mare de reabilitare a clădirii”.

Reprezentanții Episcopiei spun însă că nu au de gând să evacueze nicio instituție din clădire, în cazul în care Comisia le va da castig de cauză, ci, dimpotrivă, să stabilească destinația unor spații în acord cu Primăria: „Nu scoatem afară pe nimeni! Noi dorim să folosim o parte din Palat, în care să așezăm Protopopiatul. În prezent, Protopopiatul din Sighetu Marmatiei funcționează într-o casă parohială. Vrem să reactivăm capela care a fost a Episcopiei. Prima dată, Episcopia a pierdut Palatul în 1940, iar acolo a fost o capelă pictată. Peste picturile noastre, armata de atunci a dat cu zugrăveala. Noi am dori să înlăturăm zugrăveala, să restaurăm și să dăm din nou funcționalitate capelei. Intentionăm că, acolo, să avem o sală de ședințe în care preoții din zona Maramuresului să se poată întâlni. Unde e biblioteca, noi vrem să avem un parteneriat cu Primăria, să ne înțelegem, că doar suntem instituții românești. Dar, în acest moment, nu depinde de noi. Noi suntem cei care cerem. Depinde de autoritățile statului când ne pun în posesie. Trebuie să se întrunească acea Comisie specială de pe lângă Guvern. Așteptăm”.

Întrebări pentru ANRP

Pentru a afla poziția tuturor părților implicate, GAZETA a transmis o cerere de furnizare de informații publice către ANRP, în care am solicitat detalii despre stadiul soluționării cererii de revendicare și etapele de înregistrare și completare a dosarului depus de Episcopia Ortodoxă a Maramuresului și Satmarului. Până la ora închiderii editiei, nu am primit niciun răspuns.

Autor: Mircea CRISAN

Sursa: [Gazeta de Maramures](#)